

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

14.12.2020. Nr. 1.7-2/1379
Uz 19.10.2020. Nr.1-58/685

Ventspils pilsētas domei

Par pašvaldības SIA “Vats”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Ventspils pilsētas domes (turpmāk – Dome) vēstuli, kurā KP tiek lūgta sniegt atzinumu par Ventspils pilsētas pašvaldības (turpmāk - Pašvaldība) līdzdalības kapitālsabiedrībā SIA “Vats”¹ (turpmāk – Kapitālsabiedrība) izvērtējumu (turpmāk - Izvērtējums).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu attiecībā uz Kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī lūgusi biedrības “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk - LTRK) viedokli.

Domes ieskatā Kapitālsabiedrības darbība atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2. un 3.punktam.

Savukārt LTRK ir paudusi viedokli, ka Pašvaldības iesaiste Kapitālsabiedrībā nav saglabājama, jo, LTRK ieskatā, nav konstatējama tirgus nepilnība, ņemot vērā, ka tirgū ir pietiekams elektroenerģijas tirgotāju, pārvades un sadales pakalpojumu sniedzēju - privātpersonu skaits, lai elektroenerģijas tirgus spētu pilnvērtīgi darboties. LTRK ir norādījusi, ka Kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi jāvērtē kopsakarā ar aktuālo situāciju elektroenerģijas tirgū. Proti, Latvijā elektroenerģijas tirgus atvēršana tika īstenota

¹ Pašvaldībai pieder 50,002% Kapitālsabiedrības kapitāldaļu, AS “Ventbunkers” – 30,003%, AS “Kālija parks” – 19,995%

pakāpeniski saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu. 2007.gadā tirgu atvēra komersantiem ar lielu elektroenerģijas patēriņa apjomu, sākot ar 2012.gada 1.aprīli tirgū iesaistīja elektroenerģijas lietotājus, kuru elektroenerģijas patēriņš ir vidēji liels, un no 2012.gada 1.novembra elektroenerģiju brīvajā tirgū varēja iegādāties arī pārējie komersanti. Viens no Elektroenerģijas tirgus likuma mērķiem ir izveidot priekšnoteikumus efektīvi funkcionējoša elektroenerģijas tirgus darbībai.

Izvērtējumā norādīts, ka Kapitālsabiedrība ir dibināta ar mērķi nodrošināt infrastruktūras pakalpojumus Ventspils brīvostas rūpnieciskajam rajonam, proti, tās pamatdarbības veids ir elektroenerģijas sadale un realizācija, transformējot to no 110 kV uz 10kV un 6 kV un piegādājot apakšstacijai pieslēgtiem patērētājiem noteiktā teritorijā. Lai realizētu pamatdarbību, Kapitālsabiedrība izmanto savā īpašumā esošos transformatoru punktus, kabeļtrases un apakšstaciju.

Kapitālsabiedrības nodrošinātās elektroenerģijas saņēmēji ir Ventspils Brīvostas pārvalde, Ventspils Augsto tehnoloģiju parks, pašvaldības iestāde “Ventspils Digitālais centrs”, Ventspils brīvostas teritorijā atrodošies uzņēmumi – SIA “Ventspils nafta”, AS “Ventbunkers”, PSIA “Ventspils siltums” un PSIA “Ūdeka”².

Nemot vērā, ka Kapitālsabiedrības klientu starpā ir SIA “Ventspils siltums”, kuras klienti (fiziskas personas, vispārizglītojošās iestādes, pirmsskolas izglītības iestādes u.c.) elektroapgādes pārtraukšanas gadījumā nevarēs saņemt siltumapgādes pakalpojumu, un SIA “Ūdeka”, kuras nenodrošināšana ar elektroenerģiju var ne tikai traucēt tās klientiem saņemt dzeramo ūdeni, bet arī izraisīt dabas katastrofu (pārtrauks darboties notekūdeņu attīrīšanas sistēmas), Domes ieskatā Kapitālsabiedrības darbība ir atzīstama par stratēģiski svarīgu, un visas sabiedrības interesēs ir nodrošināt Kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu nepārtrauktību.

KP konstatē, ka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk - Regulators) ir izdevusi Kapitālsabiedrībai licenci elektroenerģijas sadales pakalpojumu sniegšanai³, kā arī licenci elektroenerģijas tirdzniecībai⁴.

Kapitālsabiedrības licence elektroenerģijas sadales pakalpojumu sniegšanai paredz Kapitālsabiedrībai tiesības un pienākumus veikt elektroenerģijas sadali, pildot sadales sistēmas operatora funkcijas licencē noteiktajā darbības zonā (Ventspils brīvostas teritorijā). Regulators ir noteicis arī Kapitālsabiedrības elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus⁵.

KP konstatē, ka atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 18.pantam ikviena sadales sistēmas operatora licences darbības zonu nosaka Regulators, turklāt licenču darbības zonu pārklāšanās netiek pieļauta, kā arī to, ka sadales sistēmas operators ir nošķirts no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības darbībām (nodrošinot tā neatkarību) un tā darbību regulē Regulators⁶, līdz ar to sadales pakalpojuma sniegšanā atvērts tirgus klasiskā izpratnē nepastāv.

Līdz ar to attiecībā uz elektroenerģijas sadales pakalpojumu sniegšanu, KP ieskatā Kapitālsabiedrības sniegtais pamatpakalpojums – elektroenerģijas sadale – atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam izņēmumam, proti, tiek sniegti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Vienlaikus KP norāda, kaut arī Pašvaldība ir tiesīga noteikt, kurš pakalpojums vai

² No 01.04.2020. PSIA “Ūdeka” elektroenerģiju iepērk no AS “Latvenergo”, Kapitālsabiedrība elektroenerģiju tikai pārvalda un sadala.

³ Licence Nr. E13020, spēkā līdz 2037.gada 10.novembrim.

⁴ Licence Nr. ET0035

⁵ https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/Ener%C4%A3%C4%93tikas%20tarifi/Vats_sadales_pakalpojuma_tarifi.pdf

⁶ KP Ziņojums par elektroenerģijas tirdzniecības brīvajā tirgū uzraudzības rezultātiem, https://www.kp.gov.lv/oldfiles/23/tirgus_uzraudziba%2F2013_05_16_elektroenerģija.pdf

prece atzīstama par stratēģiski svarīgu, kas, galvenokārt, ir atkarīgs no normatīvo aktu regulējuma, ka arī ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem, mainoties tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, minētais statuss katrā konkrētajā gadījumā ir pārskatāms⁷.

Savukārt attiecībā uz elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojuma sniegšanu, KP norāda, lai pakalpojums atbilstu VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam izņēmumam, publiskai personai ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī izvērtēt pieejamās alternatīvas, tostarp, vai konkrēto pakalpojumu vienlīdz efektīvi sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un vai privātie tirgus dalībnieki ir spējīgi efektīvi nodrošināt konkrētā pakalpojuma pieejamību un tā sniegšanu. KP pievienojas LTRK paustajam viedoklim par to, ka Latvijā elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumus sniedz pietiekami plašs privāto komersantu loks, kas varētu vienlīdz efektīvi nodrošināt elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumu. KP ieskatā, Kapitālsabiedrības sniegtais elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojums nebūtu uzskatāms par stratēģiski svarīgu pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, līdz ar to Pašvaldībai būtu jāvērtē pakalpojuma sniegšanas nepieciešamība.

Attiecībā uz stratēģiski svarīgu īpašumu pārvaldīšanu Izvērtējumā Dome norādījusi, ka, lai spētu sniegt elektroenerģijas sadales un realizācijas pakalpojumu, Kapitālsabiedrība veic ieguldījumus sev piederošās infrastruktūras Ventspils brīvostas teritorijā uzturēšanā, atjaunošanā un paplašināšanā, līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka Kapitālsabiedrība veic stratēģiski svarīgu īpašumu pārvaldīšanu.

Ņemot vērā, ka elektroenerģijas sadales pakalpojuma sniegšana nav iespējama bez atbilstošas infrastruktūras, KP ieskatā Kapitālsabiedrībai piederošās infrastruktūras pārvaldīšana atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktajam izņēmumam, proti, tiek pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai.

Izvērtējumā tiek norādīts, ka Kapitālsabiedrības papildpakalpojumi ir telpu noma, kas kopā ar ieņēmumiem no depozītprocentu ieņēmumiem, sastāda 0,2% no visiem Kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības ieņēmumiem. Saskaņā ar Izvērtējumā norādīto, Kapitālsabiedrība iznomā vienas apakšstacijas sakaru telpu par nomas maksu, kas noteikta, balstoties uz ekonomiski pamatotām izmaksām brīvas konkurences tirgū. Tiek norādīts, ka nomas līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku.

Attiecībā uz šo papildpakalpojumu KP norāda, ka tas būtiski neietekmē tirgu, ir lielā mērā nesaraunami saistīts ar Kapitālsabiedrības sniegto pamatdarbības veidu – Kapitālsabiedrības infrastruktūras apsaimniekošanu, līdz ar to uzskatāms, ka, sniedzot šo pakalpojumu, Kapitālsabiedrība racionāli un lietderīgi izmanto savā rīcībā esošos resursus.

Vienlaikus KP norāda, lai nepieļautu konkurences neitralitātes pārkāpumu, ir būtiski, lai Kapitālsabiedrība ievēro prasību pakalpojumu cenas noteikt, balstoties uz tirgus izmaksām.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁷ KP, [Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana](#). Informatīvais materiāls, Rīga, 2019, 10.lpp.